

Laszlovszky József

**Középkori templom és üveggyártó
műhely feltárása - rövid jelentés**

(Pomáz, Nagykovácsi-puszta)

2012

MÁTYÁS KIRÁLY MÚZEUM
VISEGRÁD

A templom maradványai

A lelőhely, és a 19. században még világosan felismerhető romok régóta ismertek a középkori kutatás számára, de azonosításával és funkciójával kapcsolatban eltérő elképzelések fogalmazódtak meg. Felmerült, hogy ciszterci kolostorhely, pálos kolostor vagy falusi plébánia templom állt ezen a helyen. Ezeket az egymásnak ellentmondó elképzeléseket a II. világháború előtt folytatott, jórészt szakszerűtlen ásatások sem tudták bizonyítani. 2005-ben azonosítottuk a lelőhelyet a középkori Kovácsi falu templomával és a körülötte később felépült nagyméretű üveggyártó műhelyt, amely a pilisi ciszterci apátság egyik ipari központja volt.

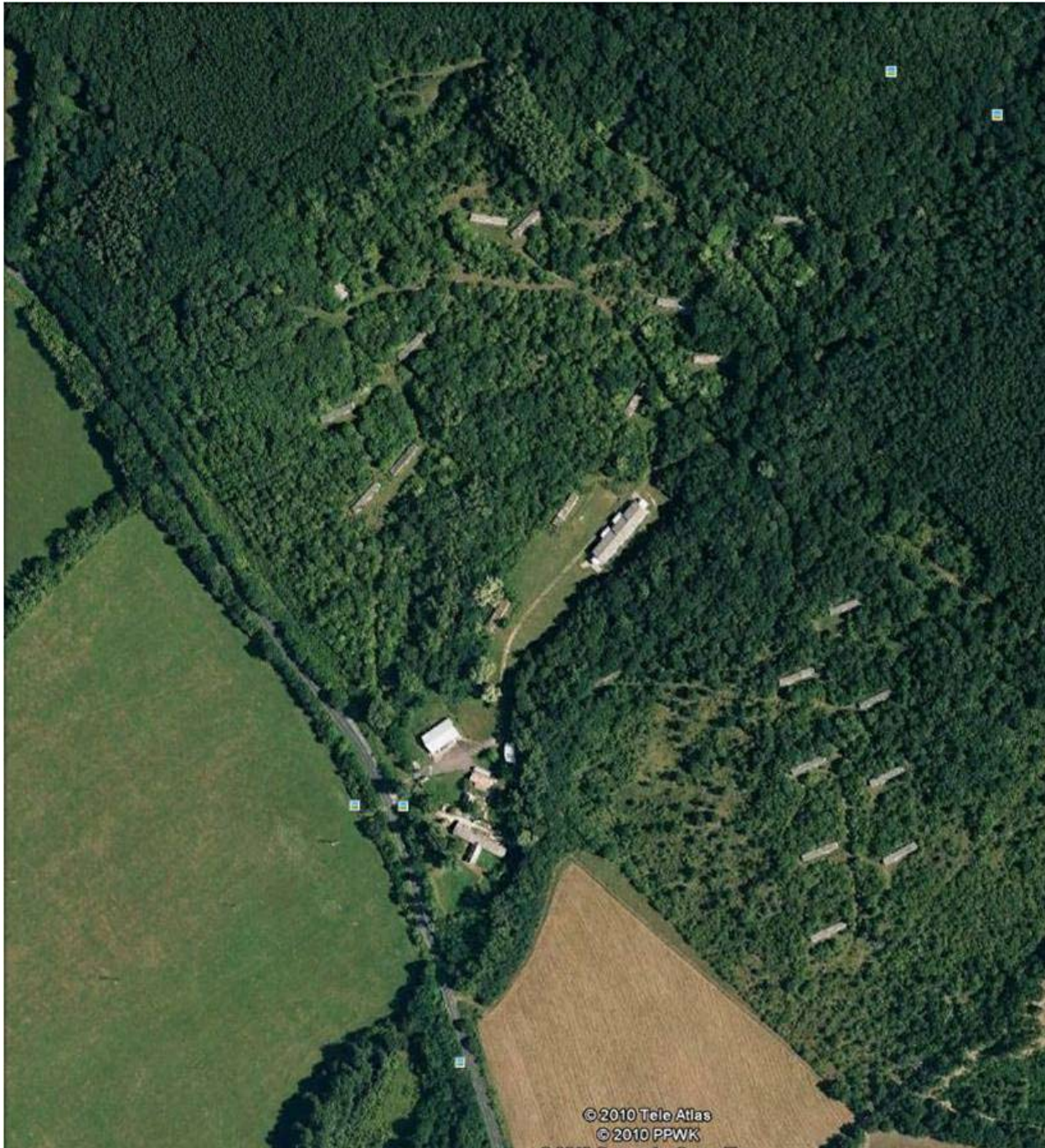
A 2011-ben végzett négy hónapos régészeti ásatás munka eredményeképpen feltártuk az Árpád-kori, kváderkövekből épült templomot. Az egyhajós, félköríves szentélyzáródású templomnak jelentős maradványai kerültek elő, elsősorban a nyugati homlokzatnál. Az újkori kő-

kitermelés ellenére a templom minden alaprajzi részletét azonosítottuk. A templomot középkori temető vette körül, amelynek néhány sírját tártuk fel. Az épület fölé védőtető készült, állagmegóvásának és helyreállításának előkészítése megkezdődött.

A templom körül „U” alakban elhelyezkedő műhelyépületek közül az egyik nagyméretű (20x10 méteres) szárny feltárását kezdtük el. A feltárt 10x10 méteres helyiségnek közel 2m magas felmenő részei maradtak meg, belsejében egy leégést követő átépítést lehetett azonosítani, és az ezzel együtt egy szintemelést. Az épület és a templom közötti részen egy vastag feltöltési rétegből a középkori üveggyártás termékei, olvadt üvegdarabok illetve az üveggyártó kemencék speciális kialakítású építőelemei kerültek elő. Ezeket valamelyik műhelyszárny kitakarításakor és az ottani építmények elbontásakor terítették el a templom körül. A másik

Gazdasági épület maradványai

A terület műholdfelvételen

műhelyépület egy részét is megkutattuk. Ez is legalább 10 m széles építmény volt, de pontos kiterjedése még nem tisztázott.

A romterület mellett azonosítottuk az azzal részben egykorú vízszabályozási rendszer maradványait is. Felmértünk két víztározót (halasztavat) és a területen mesterségesen kialakított teraszokat. A tájrégészeti elemek geodéziai felmérése mellett sor került geofizikai mérésre és fémkeresős kutatásra is.

Az ásatást és a hozzá kapcsolódó felmérő munkákat a terület tulajdonosa mint magánberuházó finanszírozta. Ásatásvezető: Dr. Laszlovszky József. Az ásatás munkatársai: Bencze Ünige, Ferenczi László, Mérai Dóra régészek, Barcza Gergely és Szabó Beatrix építészek, Szabó Noémi történész. A tájrégészeti felméréseket Tolnai Katalin és Harmath András végezték.